

ÇAMLICA

Aylık Çocuk Dergisi
Haziran 2022 / Sayı 72
Fiyatı 27 Lira

16 Sayfa
Bulmaca
Hediye

Geliştir Kendini

- Gülyüz Sokağı
Maceraları
- Gezgin Leylek
Ardahan'da

ISIK
Nedir?

HEDİYE

HAZİRAN SAYIMIZ ÇIKTI!

Merhaba Arkadaşım!

Sence ışık, sadece önümüzü görmemizi mi sağlıyor? Yoksa bilmediğimiz birçok faydası var mı? Aslında ışık, hayatımızda önemli bir yer kaplıyor. Dünyadaki canlıların ve bitkilerin yaşayabilmesi için ışığa ihtiyaç var. Renklerin, radyo dalgalarının, lazerlerin ve radyasyonun ışık ile olan ilişkisine bakacağız. Bilinmeyenlere ışık tutacağımız bilgi ve eğlence dolu bir sayı ile karşıdayız.

Ne var ne çok?

Havayı Koklayan Makine

Biyoçeşitlilik araştırmalarında kullanılmak için hayvanların DNA'larını koklayan makine geliştirildi. Bu makine, çok uzakta dahi olsalar hayvanları havadaki DNA örneklerinden tanımlayabiliyor. Danimarka ve İngiltere'deki hayvanat bahçelerini inceleyen iki farklı araştırmacıardan benzer sonuçlar geldi. Hayvanların doğaya bıraktıkları tükürük, deri hücreleri veya dışkılarından hangi türe ait olduğu tespit edilebiliyor. Araştırmacılar, bu çalışma ile nesli tükenmekte olan türleri izleyerek onları daha etkin korumayı amaçlıyor.

Yaramaz Kedi

Hem yaramaz hem oyuncak sever Kylo iş başında. Avustralya'da yaşayan Kylo isimli kedi, yaramazlığı ile ünlendi. Kylo, kendi oyuncaklarıyla oynamaktan sıkıldığı zamanlarda sokaktaki çocukların oyuncaklarını topluyor. Ev sahipleri bu durumu, taşınacakları zaman anlamışlar. Şaşırان aile, oyuncakları sosyal medyadan paylaşıp sahiplerinin almasını bekliyorlar.

CESUR KANAT

Göleryüz Sokağı Maceraları - 19

Yazan: Mustafa Ecevit - Çizen: Pervin Özcan

Sokağımızın sonundaki boş arsada oynarken ağaçlardan birinin altında çok güzel bir kuş gördük. Oyunu bırakıp saklandık. Amacımız onu daha yakından görebilmektir. Bizi fark edip ürkmemesi için neredeyse sürüne sürüne yanına yaklaştık. Başı birazcık beyaz, gövdesi ise kahverengiydi. Kanat uçları ve kuyruğu siyah bu güzel kuşun, perdeli ayakları vardı. Ördeğe benziyordu.

Yattığımız yerden bir süre izledik kuşu. Otların arasında öylece duruyordu. Sonra daha yakından görebilmek için ayağa kalktık. Kuş bizi fark etti ve uçmak için hareketlendi fakat havalanamadı. Tekrar denedi ama yine uçamadı. Şaşırmıştık.

Yavru olamayacak kadar iriydi. O halde neden

uçamıyordu? Yaklaşıp anlamaya çalıştık. Biz yaklaşıncaya yeniden uçmaya kalkıştı ama sonuç değişmedi. Yavaşça eğilip tutmaya çalıştım. Ördeğe benzer sesler çıkararak kaçtı. İyice yaklaşıncaya gagasıyla beni gagalamak istedi fakat yakalamayı başardım. Nazikçe avuçlarıma içine aldım.

“Ay, Yılmaz! Bu ne güzel kuş böyle?”

“Haklısın Bahar! İlk defa böyle bir kuş görüyorum. Ama neden uçamıyor acaba?”

“Yılmaz!”

“Efendim Naci?”

“Bunun kanadı kırılmış sanki.”

“Nereden anladın Naci?”

IŞIK

Yazan: Nuri Aydağ

Işık, dünyadaki canlılığın devamı için en temel ihtiyaçlardan biri. Bütün canlılar yaşamak için ışığa ihtiyaç duyarlar. Bitkiler direkt ışıkla büyüyüp gelişirken ihtiyacımız olan oksijeni de üretir. Hayvanların bir kısmı da bu bitkilerden beslenerek hayatlarını devam ettirirler. Hayat, bir döngü şeklinde devam ederken bu döngünün başlangıcında olan ışık kaynağımız Güneş, her gün doğudan doğar batıdan batar.

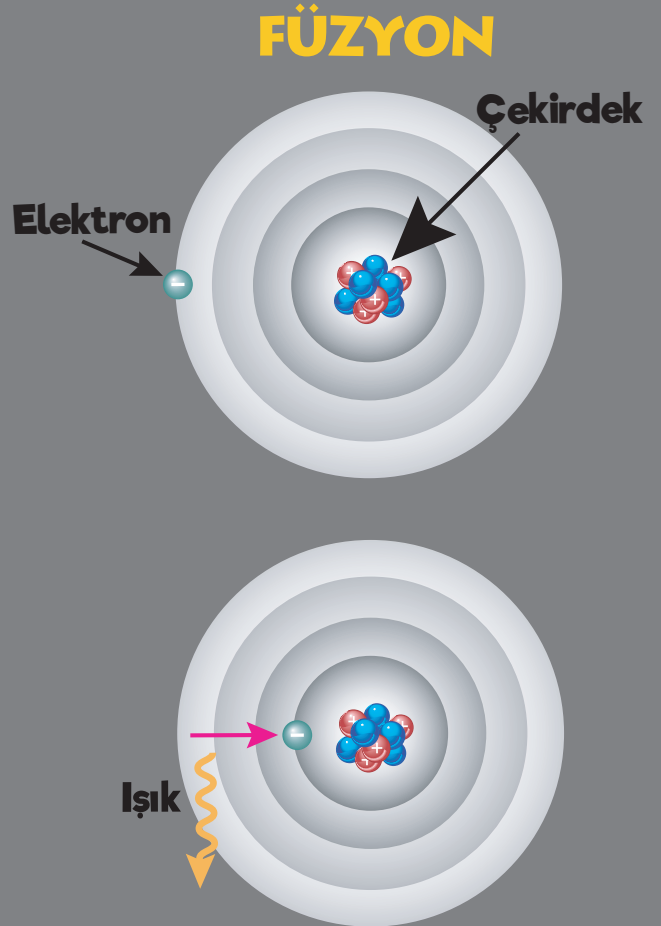

IŞIK NEDİR?

Işık, bir enerjidir. Foton adı verilen kütsüz enerji paketlerinden oluşur. Fotonlar hem denizdeki dalgalar gibi hareket eder hem de parçacık özelliği gösterir. Aynı şekilde ses de bir enerjidir. Fakat ses, bir maddeden diğer maddeye titreşimlerini aktararak ilerlerken ışık, elektromanyetik olduğu için boşlukta yayılabilir.

IŞIK NASIL OLUŞUR?

Işık, maddenin içindeki atomların enerji kaybetmesi ile oluşur. Atomların çekirdeğinin etrafında dönen elektronlar vardır. Elektronlar ne kadar geniş bir yörüngede dönerse o kadar enerji taşır. Bir elektron, dış yörüngeden iç yörüngeye geçtiği zaman enerji kaybeder. Biz bu enerjiyi ışık olarak görürüz. Bu geçiş, atoma uygulanan basınç ve ısı değişimi ile sağlanabilir. Bir maddenin ısındığında ışık yaymasının sebebi budur.

IŞIK HIZI VE IŞIK YILI

Işık, evrende bilinen en hızlı şeydir. Saniyede yaklaşık 300.000 kilometre hızla ilerler. Işık yılı ise mesafe birimidir. Işık o kadar hızlıdır ki onu kilometre ile ölçmeye çalıştığınızda ortaya muazzam sayılar çıkıyor. Işık yılı, ışığın bir yılda aldığı mesafedir. Bir örnek vermek gerekirse; Güneş'ten ışığın bize ulaşması yaklaşık 8 dakika sürer. Ne hız ama değil mi?

Ayrıca ışık, havanın olmadığı uzayda bile serbestçe dalgalar halinde hareket edebilir. Kaynağından çıktığı anda dahi saniyede 300.000 kilometre hızla ilerler, çok uzaklara eriştiğinde de bu hızdadır. Ancak bunun bir istisnası vardır; suyun altında ışığın hızı düşer.

Görmemizin temel sebebi ışıktır. Kaynağından gelen veya nesnelerden yansıyan ışık, göz bebeğimizden içeri girer. Hemen arakasındaki mercekten geçen ışık, retinaya ters bir şekilde yansır. Sinir hücreleri ile iletilen görüntü, beynimizde düz bir şekilde algılanır.

İŞIK SAÇAN CANLILAR

Yazan: Nuri Aydağ

Işık, genel olarak bir tepkimenin sonucu olarak ortaya çıkar. Bu tepkime bazen fiziksel olur bazen de kimyasal. Mesela Güneş'in ışıkları nükleer bir füzyon ile fiziksel tepkime sonucu oluşur. Ya da ateşin etrafa yaydığı ışık bir kimyasal tepkimedir. Ancak her ışık üreten tepkime sıcak olmaz. Bunlar ışık üreten canlılarda gerçekleşir.

Canlı bir organizmanın içinde gerçekleşen kimyasal tepkime sonucu ışık üretimine "Biyoluminesans" deniyor. Bazı hayvanlar ve bitkiler bu şekilde ışık üretiyorlar. Işık üreten canlıların çoğunluğu okyanuslarda bulunuyor. Bazı balık, ahtapot, deniz anası, bakteri ve deniz yıldızları bu özelliğe sahip. Karada ise bazı mantarlar ve ateş böcekleri var.

Uçuşan Işıklar

Işık üreten canlı deyince hepimizin aklına ilk olarak ateş böcekleri gelir. Tropikal ve ılıman iklimlerde yaşayan ateş böcekleri, genellikle bataklık ve göl çevrelerini severler. Ateş böceklerinin karınlarnın alt kısmında lusiferin isimli bir madde salgılanır. Bu madde oksijenle tepkimeye girince ışık yaymaya başlar.

Kıyıya Vuran Işıklar

Okyanuslarda yaşayan bazı planktonlar da ışık yayar. Kıyıya vuran dalganın etkisiyle tepkimeye girerek etrafa mavi renkte ışık yayar.

Işıldayan Mantarlar

Dünyada keşfedilen 60 binden fazla mantar türü vardır. Bunlardan sadece birkaç tanesi ışık yaymaktadır. Mantarların yaydıkları ışıklar çok zayıftır ve sadece gece görülür.

Canlılar Neden Işık Yayıyor?

Biyolüminesans canlıların ışık yaymalarının sebebi, genel olarak hayatta kalmak ve besin bulmak içindir. Bu ışık tehlikelere karşı kamufle olmalarını sağlarken bazen de avlarının dikkatini çekmeye yarar. Örneğin fener balığı, kafasının uç kısmındaki nokta şeklindeki organından ışık yayarak avını ağzına kadar çekebilir.

Ateş böceklerinde ise ışık yaymanın eş bulmaya yardımcı olduğu düşünülmektedir.

GÖKYÜZÜNDEKİ ATEŞ: AURORA

Kuzey Işıkları yani Aurora'lar aslında Güneş'in bir oyunu. Güneş'teki patlamalar sonucu elektron ve proton yüklü parçacıklar, uzayda hızlı bir yolculuğa çıkıyor. Bu parçacıklar Dünya'nın manyetik alanına girince atmosferde tepkimeye girip ışık enerjisi yaymaya başlıyor. Yaşanan bu tepkime sonucu da Kuzey Işıkları ortaya çıkıyor.

YA TUTARSA

Yazan: Nahide Üşümez Altunöz - Çizen: Kerem Çufalar

İmkânsız bir kelime,
Çaba ile gelir imkânlı hale.
Karanlığın sonu aydınlıktır,
Sen yeter ki umudunu kaybetme.

O sabah gölbaşına,
Bakracı ile oturmuş Hoca,
Elinde koca kepçe,
Başlamış karıştırmaya.

Gören duyan merak ile
Birbiriyle sual içinde
Lakin bilmez kimse hikmetini,
Bekleyelim görelim işin kerametini.

Biri dayanamaz yanaşır,
Belli ki içindeki çocuğu yaşatır.
Selam verip oturur,
İşin esrarını anlamaya koyulur.

"Hocam, hayırdır ne yapıyorsun?"
"Görmüyor musun be adam, göle
maya çalışıyorum."
"O kadarını anladım da koca göl maya
tutar mı hiç?"

"Ben de bilirim imkânsız!
Sanırsın bu yaptığım faydasız,
Asıl şunu düşünsek,
Ya tutarsa ne yaparız?"

Türkiye'nin Bir Ucu ARDAHAN

Merhabalar arkadaşım, görüşmeyeli nasılsın bakalım? Ben, yaz mevsiminin verdiği enerjiyle gezilerime devam ediyorum. Bugün de seni, Türkiye'nin kuzeydoğusunda bir şehre götüreceğim. Kısmen Doğu Karadeniz sayılıyor burası, kısmen de Doğu Anadolu. Gürcistan'la sınır olduğundan iki tane de sınır kapısı bulunuyor. Türkiye'nin Kafkaslara açılan kapısı bu şehir. Yüksek ovaları, ormanları, gölleri ve akarsuları ile keşfedilmesi gereken bu şehri birlikte keşfedelim mi? Cevabın evet ise, Ardahan gezimiz başlasın.

Hikayelerden
seçtiklerimizi
Eylül 2022 sayımızda
yayınlayacağımızı
unutma!

HİKÂYESİ SENDEN

Bu bölümde, aşağıdaki resmin hikayesini yazmanı istiyoruz. Gördüğün resim sana ne anlatıyor? Aklına neler geldi? Bundan bir hikaye çıkar mı? Önce düşün, sonra yazmaya başla.

Hikayen hazır olduktan sonra,
bilgi@camlicacocukdergisi.com
adresine, 30 Haziran tarihine kadar
göndermen yeterli. Hikayenin 150
kelimeyi geçmemesine dikkat et!

Kocaman Tırtıl

Bir varmış bir yokmuş. Gezmeyi çok seven bir çocuk varmış. Bir gün yine ormanda yürürken bir ses duymuş. “Az kalsın üstüme basıyordun. Dikkatli ol!” Bu bir tırtılmış.

Çocuk umursamaz bir tavırla “Sen de o kadar küçük olmasaydın!” demiş ve yoluna devam

etmiş. Evine gitmiş. Ertesi sabah uyandığında yine dışarı çıkmış. Etrafı görünce çok şaşırmış. Her şey kocaman kendisi ise küçücükmüş. Çimenler, çiçekler, mantarlar hepsi kocamanmış. O sırada üstüne kocaman bir canlının geldiğini fark etmiş. Bu, çünkü tırtılmış. Tırtıl çocuğa doğru yürüyormuş. Tırtıla seslenmiş, seslenmiş ama sesini duyuramamış. Çok korkmuş. Tırtıl tam üzerine basmak üzereyken çocuğu fark etmiş. “Kusura bakma, seni yeni gördüm.” demiş. Çocuk çok utanmış. Tam özür dilerken, uyanmış. Meğer bu bir rüyaymış. Artık canlılara daha dikkatli ve duyarlı davranacağına kendine söz vermiş. O gün dışarı çıktığında her şey ona daha farklı ve güzel gözüküyormuş.

Ayşe Hafsa Keskin - Trabzon

Roli ile Mehmet

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir Mehmet varmış. Mehmet’in hiç arkadaşı yokmuş, bu yüzden canı çok sıkılıyormuş. Bir gün Mehmet, anne ve babasına neden hiç arkadaşının olmadığını sormuş. Anne ve babası da bu yere yeni taşındıkları için bir arkadaşının olmadığını ve kimseyi tanımadığını söylemiş. Yine Mehmet’in sıkıldığı günlerin birinde annesi bunu görmüş, üzülmüş. Mehmet’e “Oğlum canın sıkılıyorsa git biraz ormanda dolaş, yeni yerler keşfet.” demiş. Mehmet bu fikri beğenip ormana gezmeye çıkmış ve kendini kocaman mantarların, dev hayvanların içerisinde bulmuş. O büyük hayvanlardan biri Mehmet’i görüp yanına sokulmuş. Bu büyük ve karnı yeşil olan hayvan karşısında Mehmet ilk başta ürkse de daha sonra kendisine alışmış. Hayvanın ismi ise Roli’ymiş. Mehmet’çik, Roli ile tanışmış ve sohbet etmiş. Roli’nin nerede yaşadığını, ailesinin nerede olduğunu uzun uzadıya sormuş. Roli, Mehmet’in her sorusuna sabırla cevap vermiş ve ona uzun hikâyesini anlatmak için onu bir gezintiye çıkarmış.

Zemzem Dağhan - Iğdır

Mantar Şehri

Mert, bir yaz günü kütüphanede kitap okuyordu. Kitaba daha yeni başlamıştı. İkinci sayfayı açınca aniden gözüne bir parlama geldi. Mert kendisini kocaman mantarların arasında buldu. Başta nereye geldiğini anlayamadı. Ayağa kalkıp etrafa bakındı. Görünüşe göre okuduğu kitabın içindeydi. Biraz yürüdü. Daha sonra kitapta bir canavar olduğu aklına geldi. Panikle etrafına baktı. Aniden bir ses duydu. Canavar tamda karşısındaydı. Ama canavar hiç de korkunç görünmüyordu. Birkaç adım yaklaştı. Korkulacak bir şeyin olmadığını anladı. Canavarı çok sevmişti. Canavar Mert’e tatlı tatlı gülümsedi. Tam canavarla konuşacakken bir anda kardeşinin sesine uyandı. Bütün bunların sadece bir rüya olduğunu anlayınca çok üzüldü. Kahvaltısını yapıp kütüphaneye gitti ve Mantar Şehri kitabını okumaya devam etti.

Gül Banu Davulcu, İklima Sultan Ünal - Sakarya

Ayın Ajandası

3 Haziran: Dünya Bisiklet Günü.

5 Haziran: Dünya Çevre Günü. Çevre Koruma Haftası.

8 Haziran: Dünya Okyanus Günü. Dünyadaki su oranının %96'sını tuzlu sular oluşturur.

12 Haziran: Dünya toprak bayramı.

14 Haziran: Jandarma Teşkilatı'nın Kuruluşu (1839). Günümüz jandarma teşkilatını Osmanlı padişahı Sultan 2. Mahmut kurmuştur.

15 Haziran: Dünya Rüzgâr Günü.

17 Haziran: Dünya Çölleşme ve Kuraklıkla Mücadele Günü.

21 Haziran: Kuzey Yarım Küre'de en uzun gün ve yaz mevsiminin başlangıcı.

22 Haziran: Nasreddin Hoca'nın vefatı. Fıkraları ile hem güldürmüş hem de düşündürmüştür. Peki, seni en çok güldüren fıkrası nedir?

24 Haziran: İlk milli kütüphanemiz açıldı. Yaprak aşısı zamanı.

26 Haziran: Verem aşısı bulundu (1924).

29 Haziran: İlk buhar makinesinin icadı (1698).

Haziran

Pzt	Sal	Çar	Per	Cum	Gmt	Paz
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Ayın Mutfağından

Meyvelerimiz: : Yenidünya,

Çilek, Kiraz, Kayısı, Şeftali

Sebzelerimiz: Taze Fasulye,

Bezelye- Barbunya, Kabak

İçeceklerimiz: Çilek Şerbeti,

Meyveli Süt/ Yoğurt, Limonata